

Prezadolženost podjetij v Sloveniji

ANALIZA PODJETIJ V STEČAJU,
PRISILNI PORAVNAVI TER PREVENTIVNEM
FINANČNEM PRESTRUKTURIRANJU

UVOD

Poslanstvo podjetja COFACE je zagotavljanje varnega poslovanja njegovim strankam ter ščitenju pred izgubami, ki bi jih lahko le-te utrpele v primeru plačilne nediscipline njihovih kupcev. Pomemben del tega procesa je izdelava bonitetnih poročil ter spremljanje poslovanja podjetij. Namen samih bonitetnih poročil je odmeriti višino najvišjega priporočenega limita v primeru poslovanja na odprto s preučevanim podjetjem ter presoditi verjetnost, da bo podjetje v naslednjih 12 mesecih postalo insolventno.

V Sloveniji je v zadnjih letih prišlo do obsežnih sprememb insolvenčne zakonodaje, kar je močno vplivalo na porast števila insolvenčnih postopkov. Zato smo se v podjetju COFACE odločili, da pripravimo nekoliko bolj poglobljeno analizo podjetij, nad katerimi so v prvem polletju začeli bodisi stečajni postopki bodisi postopki prisilnih poravnav. Analizo smo tokrat usmerili predvsem v ugotavljanje verjetnosti insolventnih dogodkov glede na pravno obliko, dejavnost ter obseg poslovanja posamezne poslovne entitete. Prepričani smo namreč, da lahko z omenjenimi izračuni precej pripomoremo k oceni prihodnjega tveganja insolventnih postopkov v posamezni panogi, kot tudi za posamezno podjetje.

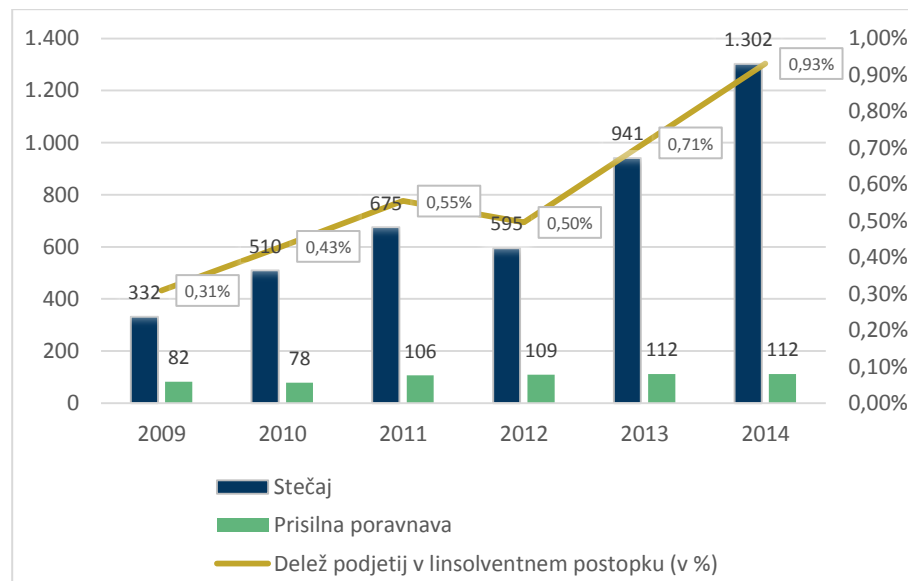
INSOLVENČNI POSTOPKI

Medtem, ko so se makroekonomski kazalniki v letu 2014 pričeli izboljševati (gospodarska rast nižja brezposelnost...), pa se je v tem letu vseeno močno povečalo število stečajnih kot tudi likvidacijskih postopkov. Če pogledamo gibanje števila insolvenčnih postopkov skozi celotno obdobje 2009-2014 pridemo do zanimive ugotovitve, da se je število stečajev v tem obdobju z izjemo leta 2012 neprestano povečevalo in bilo leta 2014 štirikrat večje kot v letu 2009, medtem ko je bilo število prisilnih poravnav skozi celotno obdobje razmeroma enakovredno.

Ker se je v opazovanem obdobju občutno povečalo tudi število registriranih podjetij v Sloveniji, smo preverili tudi delež števila postopkov zaradi insolventnosti v obdobju s številom registriranih podjetij (zajeli smo samostojne podjetnike, zadrage in gospodarske družbe). Ugotovili smo, da je število likvidacijskih postopkov skozi opazovano obdobje naraščalo hitreje kot število registriranih podjetij ter da se je leta 2014 pričel insolventni postopek pri dobrem odstotku vseh registriranih podjetij konec tega leta. V nadaljevanju bomo analizirali tveganost stečaja tudi glede na pravno obliko in dejavnost.

V letu 2013 se je v slovenskem prostoru močno povečalo število začelih insolvenčnih postopkov. Čeprav so mnogi prepričani, da je to posledica gospodarske krize in razmer v državi, smo mnenja, da to ni povsem pravi razlog. Res je, da se število začelih insolvenčnih postopkov v Sloveniji skozi celotno obdobje gospodarske krize povečuje in jih je bilo v letu 2013 rekordno veliko število, vendar je po naših ocenah glavni razlog za občuten porast le-teh sprememba insolvenčne zakonodaje (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP), ki je bila sprejeta v začetku leta 2013. Razlog za pričakovano povišanje števila začelih insolvenčnih postopkov, predvsem stečajev, v drugi polovici 2013 je v spremembi insolvenčne zakonodaje, ki predvideva strožja pravila za definicijo insolventnosti (najpomembnejše izmed njih je merilo trajanja blokade računov na podlagi sklepa o izvršbi).

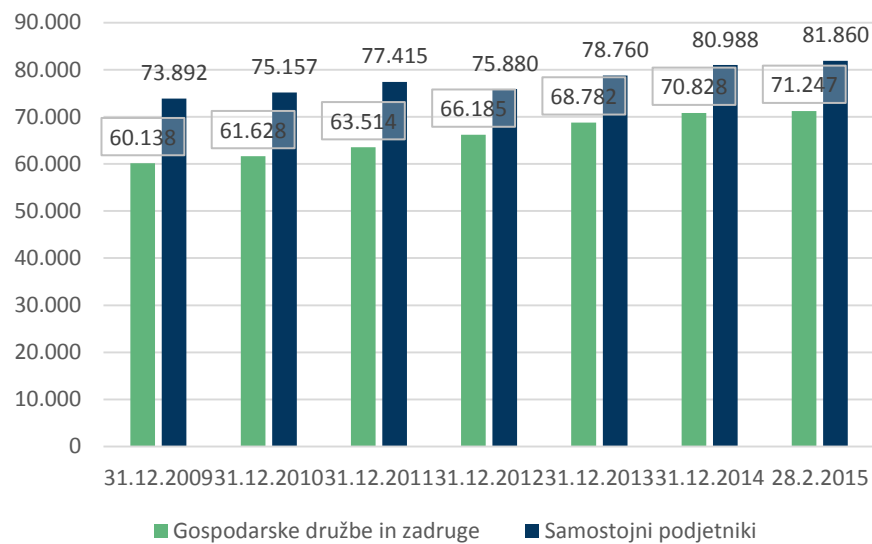
Slika 1: Gibanje števila postopkov zaradi insolventnosti v obdobju 2009-2014

Vir: AJPES

http://www.ajpes.si/Uradne_objave/eObjave_v_postopkih_zaradi_insolventnosti/Arhiv/;
obdelava COFACE

Slika 2: Število registriranih podjetij v Sloveniji

Vir: AJ PES (http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Porocila/Arhiv); obdelava COFACE

Insolventnost

Prezadolženost oziroma insolventnost pripelje podjetje do likvidnostne krize ko samo ni več sposobno poravnati svojih obveznosti. Posledično je prisiljeno pričeti z

enim izmed insolventnih postopkov. Če podjetje samo ne predlaga insolventnega postopka, ga lahko zahtevajo tudi njegovi upniki.

Kadar vodstvo podjetja vidi možnost za rešitev težav in nadaljnje uspešno poslovanje upnikom predlaga izpeljavo prisilne poravnave. V postopku prisilne poravnave podjetje pripravi načrt finančnega prestrukturiranja, kjer se običajno predlaga (delni) odpis terjatev, sprememba ročnosti posojil ter obrestnih mer. V primeru uspešnega postopka podjetje ohrani svojo dejavnost in v nekaj letih v skladu z načrtom poplača dogovorjene obveznosti. Če pri izpolnjevanju zavez iz načrta ni uspešno, se prisilna poravnava konča in se za podjetje uvede stečaj.

Če podjetje samo ne vidi možnosti za uspešnost nadaljnega poslovanja, oziroma ne uspe prepričati upnikov v uspešnost prisilne poravnave, je podjetje prisiljeno pričeti stečajni postopek. V okviru tega postopka, ki ga operativno vodi stečajni upravitelj ob nadzoru sodišča, se celotno premoženje dolžnika prenese v t.i. »stečajno maso«. Stečajni upravitelj poskuša s prodajo tega premoženja (bodisi v celoti, bodisi po delih) iztržiti največ sredstev, s katerimi se po postopku kot ga določa zakonodaja poplača upnike. V večini primerov so upniki v stečajnem postopku poplačani zgolj delno.

STEČAJNI POSTOPKI

Stečajni postopek je najpogostejša posledica insolventnosti družbe, pri čemer se lastniki dokončno razlastijo, premoženje družbe se proda na trgu, upniki so poplačani iz stečajne mase ob upoštevanju načela enakega obravnavanja upnikov, družba pa ob koncu stečajnega postopka preneha z izbrisom iz sodnega registra.

Začetek stečajnega postopka je dolžno predlagati poslovodstvo ali predstavniki lastnikov, če se ugotovi insolventnost in te ni mogoče odpraviti drugače (npr. z dokapitalizacijo ali finančnim prestrukturiranjem v obliki prisilne poravnave). Kljub temu, da v zakonodaji že nekaj let obstoji podlaga za civilnopravno (t.j. odškodninsko) odgovornost poslovodstva za nepravočasno reakcijo na insolventnost družbe, ugotavljamo, da se v slovenskem prostoru takšna praksa še ni uveljavila.

Začetek stečajnega postopka je mogoč tudi kot posledica neuspešne prisilne poravnave, ko upniki niso v zadostni meri podprli dolžnikovega predloga finančnega prestrukturiranja. V takšnih primerih sodišče samodejno začne stečajne postopek brez dodatnih predlogov s strani upnikov.

Podjetje je insolventno, če obveznosti podjetja presegajo premoženje podjetja, kar z drugimi besedami pomeni, da podjetje ni oziroma ne bo sposobno poravnati vseh svojih obveznosti. Insolventni položaj podjetja nastane, če dolžnik v daljšem obdobju ni sposoben poravnati svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju, in zato postane dolgoročno plačilno nesposoben.

Stečajni postopek nad dolžnikom se začne na predlog enega izmed upravičenih predlagateljev, ki je v skladu z veljavno zakonodajo lahko:

- o prezadolženi dolžnik sam,
- o osebno odgovorni družbenik prezadolženega dolžnika,
- o upnik, pod predpostavko, da izkaže svojo terjatev do dolžnika ter da dolžnik zamuja s plačilom za več kot 2 meseca,
- o jamstveni in preživninski sklad RS pod pogoji iz Zakona o jamstvenem skladu RS (ZJSRS).

Stečajni postopki so pogosto dolgotrajni zaradi zmanjšane kapacitete trga, da absorbira premoženje in zmanjšane kupne moči prebivalstva in podjetij. Pred zaključkom stečajnega postopka je potrebno dokončati tudi vse obstoječe pravdne

in druge postopke, zaradi počasnosti sodišč pa se konec stečajnega postopka iz tega razloga pogosto odloži še za nekaj dodatnega časa.

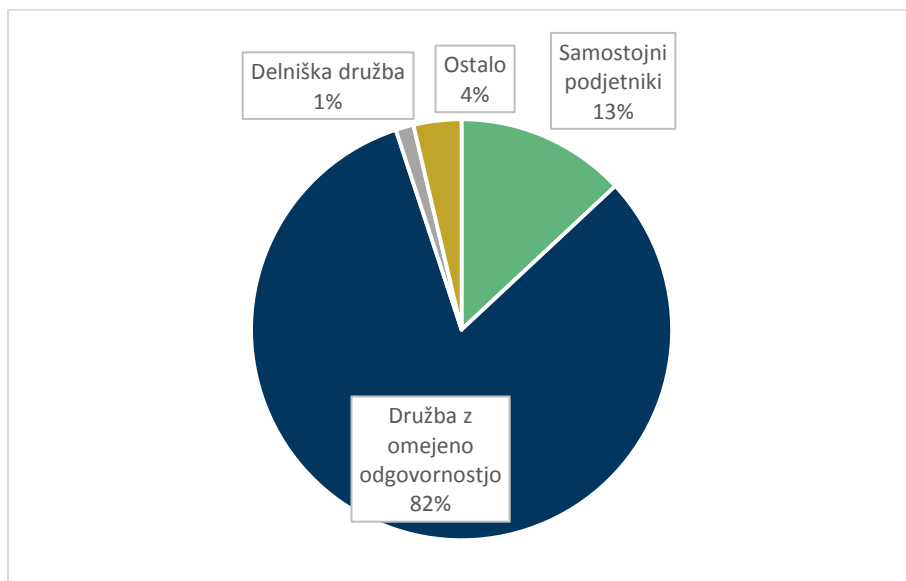
Navadni upniki so v stečajnih postopkih poplačani v majhnih deležih (če sploh), zato je pomembno, da se dobavitelji zavedajo možnosti stečaja in delujejo preventivno t.j. ne poslujejo s podjetjem, za katerega je mogoče sklepati, da ne bo moglo izpolniti svojih obveznosti ali pa poiščejo možnosti za zavarovanje svojih terjatev. Pri tem lahko gre za stvarnopravna zavarovanja (npr. hipoteke), bančne garancije, poročstva s strani bolj likvidnih oz. solventnih družb ali pa zavarovanja pri kreditni zavarovalnici.

Analiza

V naši raziskavi so se kot bolj tvegane izkazale družbe z omejeno odgovornostjo, saj je v letu 2014 v stečaju končalo kar 1,7% aktivnih podjetij, medtem ko je bil pri samostojnih podjetnikih ta delež zgolj 0,2%. To se je odrazilo tudi v sestavi subjektov, ki so končali v stečaju – kar 82% vseh stečajev je bilo v družbah z omejeno odgovornostjo. Glede na velikost so med vsemi stečajji v letu 2014 so prevladovala manjša podjetja ter samostojni podjetniki, medtem ko je bilo zgolj nekaj primerov stečajev večjih podjetij (Merkur, Mura...).

Analizirali smo tudi stečaje glede na dejavnost podjetij. Med gospodarskimi družbami so prevladovala podjetja v segmentih gradbeništva in gostinstva, medtem ko so se pri samostojnih podjetnikih so se kot najbolj tvegane dejavnosti izkazale gostinstvo, poslovanje z nepremičninami, gradbeništvo in kmetijstvo.

Slika 3: Porazdelitev stečajev v letu 2014 glede na pravno obliko podjetja

Vir: COFACE

Tabela 1: Delež stečajev podjetij in samostojnih podjetnikov glede na število aktivnih podjetij po posamezni panogi

Delež stečajev	Samostojni podjetniki	Gospodarske družbe	Skupaj
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	0,35%	0,41%	0,35%
B Rudarstvo	0,00%	2,67%	1,90%
C Predelovalne dejavnosti	0,17%	1,72%	0,91%
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0,00%	0,84%	0,54%
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in saniranje okolja	0,00%	0,79%	0,62%
F Gradbeništvo	0,33%	2,67%	1,39%
G Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	0,26%	1,55%	1,04%
H Promet in skladiščenje	0,30%	1,66%	0,84%
I Gostinstvo	0,62%	2,62%	1,40%
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	0,09%	0,81%	0,43%
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	0,00%	1,21%	0,70%
L Poslovanje z nepremičninami	0,42%	1,93%	1,55%
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	0,08%	0,92%	0,51%
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	0,21%	1,43%	0,68%
P Izobraževanje	0,04%	1,19%	0,37%
Q Zdravstvo in socialno varstvo	0,00%	0,43%	0,19%
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	0,04%	1,39%	0,49%
S Druge dejavnosti	0,08%	1,07%	0,40%

Vir: AJ PES, Coface

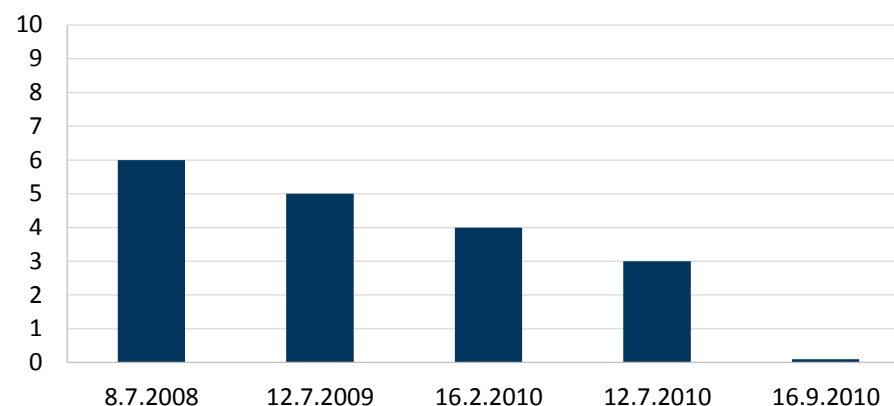
Izpostavljeno podjetje – MERKUR D.D.

Merkur d.d. je bil največji trgovec s tehničnim blagom v Sloveniji. Poleg tega je podjetje imelo še 2 hčerinski podjetji, in sicer Mersteel d.o.o., ki se je ukvarjalo s prodajo kovin na debelo, ter Big Bang d.o.o., ki je vodilni prodajalec na področju zabavne elektronike. V času pred začetkom finančne krize se je vodstvo podjetja odločilo za izpeljavo managerskega prevzema (MBO), ki ga je financiralo z zadolžitvijo podjetja.

Zaradi visoke zadolženosti, ki je bila posledica managerskega prevzema, je podjetje Merkur d.d. konec leta 2010 začelo postopek prisilne poravnave, ki je bil potrjen avgusta 2011. Po uspešno poplačanem prvem in drugem obroku prisilne poravnave v letih 2011 in 2012, v letu 2013 niso imeli dovolj sredstev za poplačilo tretjega obroka v višini 20 mio. Tako so konec leta 2013 podali predlog za ponovno prisilno poravnavo s prestrukturiranjem ter izločitvijo zdravih jeder. Sredi oktobra 2014 je bila ponovna prisilna poravnava potrjena, po kateri so zdravo jedro (trgovino s tehničnim blagom) prenesli na novoustanovljeno podjetje Merkur trgovina d.d., večino obveznosti in nepremičnin pa so prenesli na podjetje Merkur Nepremičnine d.o.o., ki je bilo ustanovljeno z negativnim kapitalom (prenesene obveznosti so presegle prenesena sredstva). Matično podjetje Merkur d.d. je šlo konec novembra v stečaj, v stečajni masi pa so ostale tudi nejezdne družbe (Big Bang d.o.o.), ki bodo postopoma prodane.

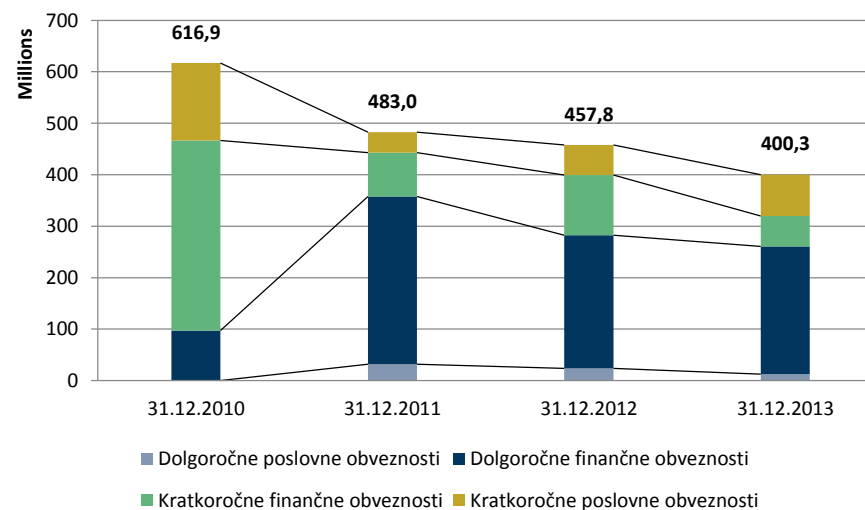
V grafu »struktura dolga« je viden padec zadolženosti v letu 2011 (primerjava stanja konec leta 2010 in 2011), kar je posledica sprejete prisilne poravnave, odpisa dela posojil ter poplačila prvega obroka dogovorjenih obveznosti iz prisilne poravnave. Rezultat prisilne poravnave je razviden tudi iz strukture dolgoročnosti obveznosti, saj so bile kratkoročne finančne obveznosti pretežno spremenjene v dolgoročne.

Slika 4: Gibanje bonitetne ocene podjetja Merkur d.d.

Vir: Coface

Slika 5: Struktura dolga podjetja Merkur d.d.

Vir:

Coface

PRISILNA PORAVNAVA

Prisilna poravnava se vodi za izvedbo finančnega prestrukturiranja dolžnikovega podjetja, ki zagotavlja, da sedanji družbeniki dolžnika lahko obdržijo samo tak delež v osnovnem kapitalu dolžnika, ki ustreza vrednosti preostanka premoženja dolžnika, ki bi ga prejeli, če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek; prav tako ta postopek upnikom zagotovi ugodnejše pogoje plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek, ob upoštevanju vrstnega reda in drugih pravil poplačila prednostnih, navadnih in podrejenih terjatev ter zavarovanih terjatev v stečajnem postopku. Najpomembnejše pa je, da se poslovanje dolžnikovega podjetja oziroma rentabilnega dela nadaljuje.

Glede na velikokrat preambiciozne načrte postopkov prisilne poravnave je ZFPPIP rešil še eno težavo - možnost ponovne prisilne poravnave. Posebnost leto je, da ima presečni datum enak predhodno že potrjeni prisilni poravnavi, obveznosti iz tega naslova pa še niso bile poplačane.

Število prisilnih poravnav se je v letu 2014 drastično povečalo, kar je posledica sprememb v insolvenčni zakonodaji. Za postopek prisilne poravnave se odločajo predvsem večja podjetja, kjer upniki presodijo, da obstaja možnost za nadaljnje pozitivno poslovanje podjetja ter jim je smotnejše odpisati del terjatev, kot pa poslati podjetje v stečaj. Posledično je razmeroma malo primerov prisilne poravnave pri samostojnih podjetnikih. Pri manjših podjetjih so upniki bolj zainteresirani za stečaj, saj zahteva prestrukturiranje poslovanja podjetja veliko naporov in stroškov, kar pri majhnih podjetjih ne bi opravičilo tveganja dodatnih vložkov zaradi česar upniki raje takoj predlagajo stečaj. Ker samostojni podjetniki v primeru stečaja jamčijo upnikom z vsem svojim premoženjem, so praviloma njihovi upniki tudi ob stečaju razmeroma dobro poplačani in zato nimajo interesa investirati dodatna sredstva in energijo v prestrukturiranje poslovanja dolžnika.

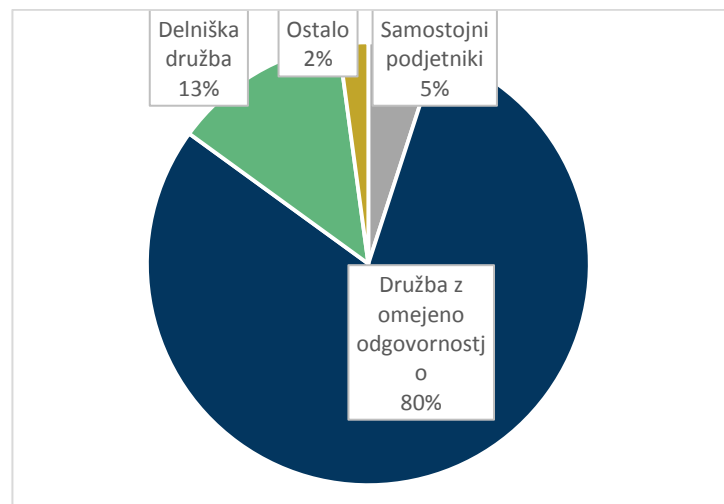
Z namenom, da bi imela več možnosti za prisilno poravnavo tudi manjša podjetja, je bil leta 2014 vpeljan postopek **poenostavljene prisilne poravnave**. Poenostavljena prisilna poravnava je namenjena podjetjem, ki izpolnjujejo dva izmed naslednjih treh pogojev: povprečno število zaposlenih manj kot 10, prihodki nižji od 2 milijona EUR ter vrednost aktive manjša ali enaka 2 milijonov EUR.

Pri obeh oblikah prisilne poravnave je potrebno predložiti načrt finančnega prestrukturiranja, poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika (pri

»običajni« mora biti potrjeno s strani neodvisnega revizorja, medtem ko pri poenostavljeni zadostuje notarsko overjena izjava o resničnosti in poštenosti finančnih izkazov) ter dokaz o plačilu začetnega predujma. Dodatno je potrebno pri »običajni« prisilni poravnavi pridobiti še poročilo pooblaščenega ocenjevalca vrednosti podjetja.

Tako kot v preteklih letih, so tudi v letu 2014 med podjetji, ki so pristala v postopku prisilne poravnave, prevladovale družbe z omejeno odgovornostjo, pomemben delež pa so imele še delniške družbe. Glede na dejavnost so se nekoliko presenetljivo kot najbolj tvegana pokazala podjetja v dejavnosti oskrbe z električno energijo ter oskrbo z vodo, kar pa je posledica nizkega števila aktivnih podjetij v panogi. Absolutno največ prisilnih poravnav je namreč bilo v panogi trgovine, ki ji je sledila predelovalna dejavnost.

Slika 6: Porazdelitev stečajev v letu 2014 glede na pravno obliko podjetja

Vir: COFACE

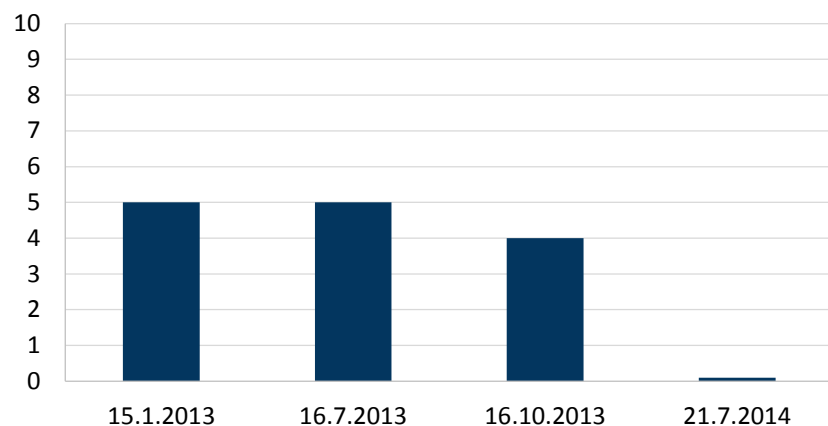
Tabela 2: Delež prisilnih poravnav podjetij in samostojnih podjetnikov glede na število aktivnih podjetij po posamezni panogi

Delež prisilnih poravnav	Samostojni podjetniki	Gospodarske družbe	Skupaj
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	0,00%	0,41%	0,14%
B Rudarstvo	0,00%	0,00%	0,00%
C Predelovalne dejavnosti	0,01%	0,36%	0,18%
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0,00%	0,56%	0,36%
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in saniranje okolja	0,00%	0,53%	0,41%
F Gradbeništvo	0,02%	0,17%	0,09%
G Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	0,04%	0,22%	0,15%
H Promet in skladiščenje	0,02%	0,06%	0,03%
I Gostinstvo	0,00%	0,20%	0,08%
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	0,00%	0,13%	0,06%
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	0,00%	0,29%	0,17%
L Poslovanje z nepremičninami	0,00%	0,13%	0,10%
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	0,00%	0,09%	0,05%
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	0,00%	0,09%	0,03%
O Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	0,00%	0,00%	0,00%
P Izobraževanje	0,00%	0,00%	0,00%
Q Zdravstvo in socialno varstvo	0,00%	0,00%	0,00%
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	0,04%	0,56%	0,15%
S Druge dejavnosti	0,00%	0,00%	0,00%

Vir: AJ PES, Coface

Izpostavljeno podjetje – ALPINA, TOVARNA OBUTVE, D.O.O.

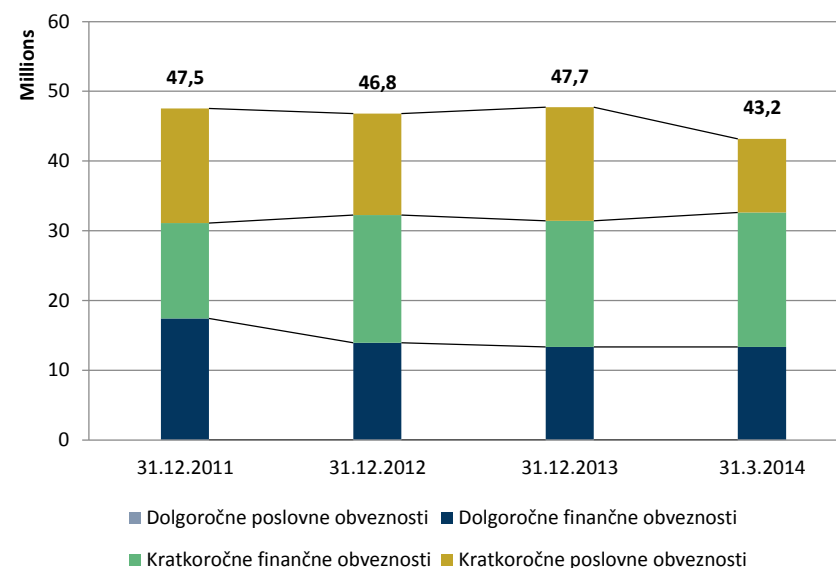
Slika 7: Gibanje bonitetne ocene podjetja Alpina d.o.o.

Vir: Coface

Alpina, d.o.o. je mednarodna družba za razvoj, proizvodnjo in trženje obutve doma in po svetu. Proizvodnjo ima organizirano v Sloveniji v okviru lastnih proizvodnih zmogljivosti in v tujini v odvisnih podjetjih in pri kooperantih. V potrebi po zniževanju stroškov in ohranjanju konkurenčnosti, večji del svoje proizvodnje ustvarja v državah z nižjimi proizvodjalnimi stroški (Bosni in Hercegovin, Romuniji in na Kitajskem). V Sloveniji zagotavlja le še okoli 30% vseh proizvodnih kapacitet.

Slika 8: Struktura dolga podjetja ALPINA d.o.o.

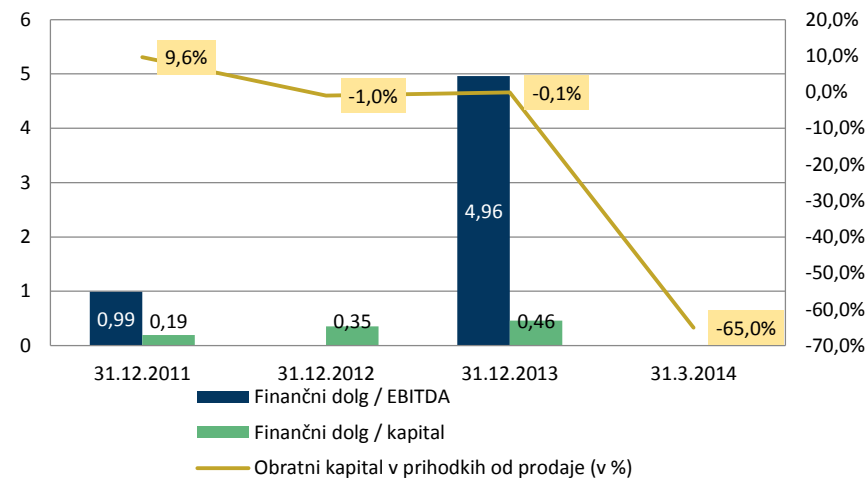
Vir: Coface

Glavni vzroki, ki so vplivali na finančni položaj družbe Alpina, d.o.o., so previsoka zadolženost, posledično visoki stroški financiranja, nizka likvidnost in pomanjkanje obratnih sredstev. Glavni razlog insolventnosti pa je v slabitvah naložb in odpisa posojila matičnemu podjetju. Vse to je privedlo do oteženega poslovanja družbe, dodatnih likvidnostnih težav ter zahtev po dodatnih odpisih in oslabitvah. Zaradi navedenih razlogov se je dne 21.7.2014 na predlog vodstva podjetja pričel postopek prisilne poravnave, ki predvideva zmanjšanje kapitala na 0 EUR in istočasno povečanje kapitala s prenosom finančnih terjatev upnikov v kapital v predvidenem znesku 12.000.000 EUR. Na ta način bodo upniki konvertirali del svojih terjatev v lastniške deleže, ki jih bodo imeli možnost prodati, če bo podjetje ponovno poslovalo pozitivno.

Podjetje Alpina je v zadnjem obdobju poslovalo zelo neuspešno, saj je v letu 2012 in prvem četrtletju 2014 ustvarilo celo negativen dobiček pred davki, obrestmi in

amortizacijo (EBITDA). Zaradi negativnega denarnega toka iz poslovanja je podjetje povečevalo svojo zadolženost, kar je zgoj še poglobljalo težave, v katerih se je znašlo podjetje. Izgube in naraščajoče zadolževanje podjetja je postopoma najedalo kapital podjetja, kar je pripeljalo do točke, ko je podjetje v prvem četrletju 2014 imelo negativen kapital (vrednost obveznosti je presegala vrednost celotnih sredstev).

Slika 9: Kazalniki zadolženost ter gibanje obratnega kapitala za podjetje ALPINA d.o.o.

Opomba: Za leta, ko je bil EBITDA oz. kapital negativen je nesmiselno izračunavati kazalnike zadolženost vezane na ta dva podatka.

Vir: Coface

Primerjava podjetij v postopku stečaja ter prisilne poravnave

Ko primerjamo podjetja, nad katerimi so bili uvedeni postopki prisilnih poravnav s tistimi, ki so končala v stečaju, ugotovimo, da v prvo skupino spadajo predvsem večja podjetja. To je razvidno tako iz sestave pravnih oblik, kot tudi števila zaposlenih in obsega prihodkov. Medtem ko so tako pri prisilnih poravnava, kot tudi pri stečajih prevladovali družbe z omejeno odgovornostjo, je razlika vidna predvsem pri deležu samostojnih podjetnikov in delniških družb. Medtem ko je bil delež stečajev samostojnih podjetnikov 13%, je bil njihov delež pri prisilnih poravnava zgolj 5%. Na drugi strani so delniške družbe, kjer prevladujejo velika podjetja, predstavljale zgolj 1% vseh stečajev, pri prisilnih poravnava pa je njihov delež bil kar 13%.

Do podobne ugotovitve pridemo tudi pri analizi povprečnega števila zaposlenih v podjetjih, ki so šla v stečaj in prisilno poravnavo. V primeru stečaja so imela podjetja v povprečju več kot pol manj zaposlenih, kot pa v primeru prisilne poravnave. Seveda pa obstajajo izjeme, kot je na primer podjetje Mura, kjer je v stečaju izgubilo delo kar 1.625 delavcev.

Tabela 3: Število zaposlenih v podjetjih v insolventnih postopkih

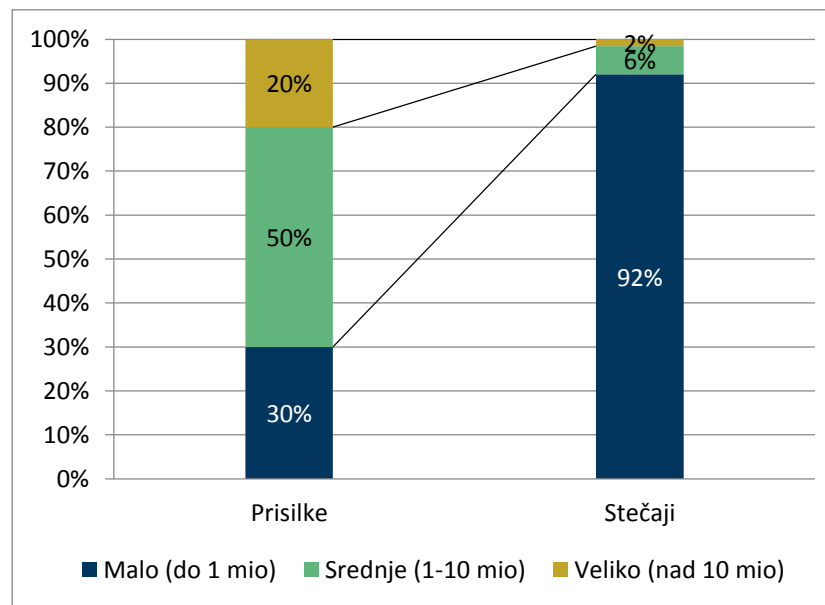
	Prisilna poravnava	Stečaj
Povprečno število	80	38
Največje število zaposlenih	937	1.625

Opomba: Podatki so za podjetja, za katera smo lahko zbrali podatke.

Vir: COFACE

Največja razlika pri primerjavi velikosti podjetij v posameznem insolventnem postopku pa je razvidna pri primerjavi višine prihodkov. V tej primerjavi pridemo do ugotovitve, da je imelo kar 92% vseh podjetij (in samostojnih podjetnikov), ki so v letu 2013 končali v stečaju, prihodke nižje od 1 milijona EUR.

Slika 10: Sestava podjetij, nad katerimi so se začeli insolventni postopki glede na višino prihodkov

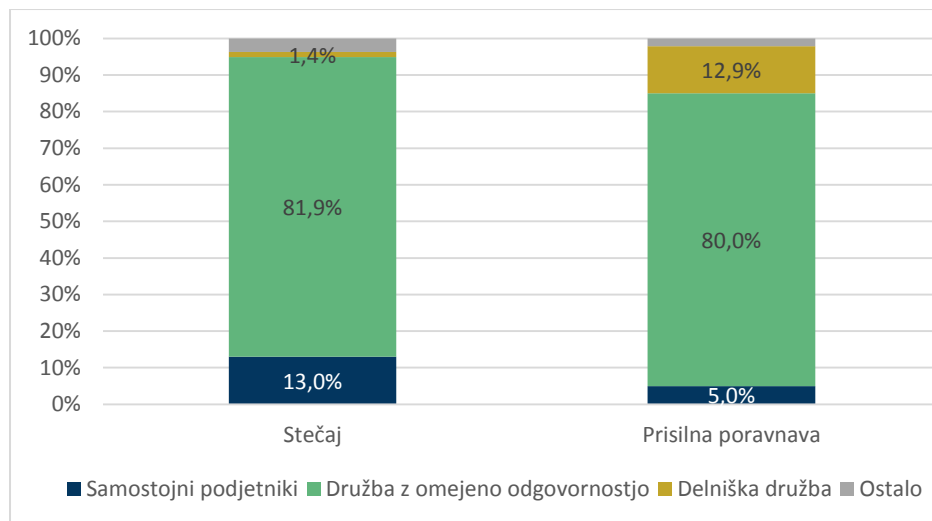

Vir: COFACE

Razlogi, zakaj so manjša podjetja pogosteje končala v stečaju, večja pa v prisilni poravnavi so številni. Najpogostejši razlog, ki pride na misel je »too big to fail«, ki pomeni, da so večja podjetja enostavno preveč pomembna, da bi jih prepustili propasti. To žal ne drži popolnoma, kar dokazuje predvsem stečaj Mure. Bolj verjeten razlog za to je v dejstvu, da je pri manjših podjetjih v težavah težje iskati t.i. »zdravo« jedro, na katerem bi lahko osnovali prihodnje uspešno poslovanje, hkrati pa je proces prestrukturiranja poslovanja podjetja zelo dolgotrajen, tvegan in od upnikov zahteva vlaganje dodatnih sredstev. Zaradi tega se upniki raje odločijo sprejeti takojšnjo izgubo razmeroma nizkih zneskov. Pri velikih podjetjih je situacija nekoliko obrnjena, saj je zaradi bolj razvejane dejavnosti podjetja večja verjetnost odkriti zdrava jedra, delež potrebnih dodatnih vloženi sredstev pa je glede na trenutno izpostavljenost upnikov nižji kot pri majhnih podjetjih. Prav tako so tu v igri

bistveno večji zneski terjatev upnikov, ki so tako motivirani vsaj nekoliko odložiti strošek celotnega odpisa.

Slika 11: Sestava podjetij, ki so v letu 2014 pričela s postopkom prisilne poravnave oziroma stečaja glede na pravno obliko

Vir: COFACE

SKLEP

Globalna gospodarska kriza je močno prizadela Slovenijo in z zaostrenim kreditiranjem s strani bank se številna podjetja soočajo s težavami refinanciranja obstoječih posojil ter zagotavljanjem novih likvidnih sredstev. Pri mnogih podjetjih, ki se ne uspejo dovolj hitro prilagoditi novim razmeram, nastanejo likvidnostne težave, zaradi česar sčasoma sprožijo insolvenčne postopke. Poleg likvidnostnih težav so mnoga podjetja utrpela hude udarce na trgu, ki so se odrazili v visokem upadu prometa in visoki izgubi. V teh primerih prav tako pride do izraza uspešnost podjetja pri prilagajanju spremenjenim razmeram in mnoga zaradi neuspešnega prilagajanja končajo v stečaju ali prisilni poravnavi.

Rast števila insolvenčnih postopkov se v zadnjih letih neprestano povečuje. Ko smo rast primerjali z rastjo števila aktivnih podjetij v državi v posameznem letu, smo prišli do zaskrbljujočega podatka, da se število insolventnih primerov povečuje bistveno hitreje kot pa število aktivnih podjetij. V letu 2014 je tako bil delež podjetij v insolventnem postopku glede na število vseh aktivnih podjetij že skoraj 1%. Na rast števila insolvenčnih postopkov v letu 2014, glede na primerljivo obdobje 2013, je pomembno vplivala spremenjena insolvenčna zakonodaja, ki je bila sprejeta sredi leta 2013, ter nato dopolnjena v letu 2014.

Tokrat smo našo analizo usmerili predvsem v odkrivanje tveganosti podjetij v posamezni dejavnosti. Ker je v posameznih dejavnostih registrirano razmeroma nizko število podjetij, smo sploh pri prisilnih poravnava prišli do nekoliko presenetljivih zaključkov, saj so se kot najbolj tvegane pokazale dejavnosti, kjer je bilo zgolj nekaj primerov prisilne poravnave. Vseeno pa je to pomemben pokazatelj tveganosti omenjenih panog in pomembno svarilo k previdnosti pri poslovanju s podjetji v omenjenih panogah. V absolutnih številkah so se sicer pričakovano kot najbolj tvegane pokazale panoge trgovine, gradbeništva, gostinstva ter predelovalnih dejavnosti.

Ponovno se je potrdila tudi naša ugotovitev, da je prisilna poravnava pogostejša oblika insolventnih postopkov pri večjih in pomembnejših podjetjih, medtem ko manjša podjetja in samostojni podjetniki praviloma pristanejo v stečaju.

Glede na število registriranih subjektov, se je kot bistveno varnejša pravna oblika kot družba z omejeno odgovornostjo pokazala oblika samostojnega podjetnika. Tveganje insolventnega postopka pri samostojnih podjetnikih je kar 8-krat manjše kot pri gospodarskih subjektih (družbe z omejeno odgovornostjo ter delniške družbe).

Prišli smo tudi do ugotovitve, da so se večja podjetja uspešneje dogovarjala s svojimi upniki in v večji meri vstopila v postopek prisilne poravnave, medtem ko so manjša podjetja v večini končala v stečaju. Medtem, ko bi to lahko takoj posplošili z angleško frazo »too big to fail«, menimo, da v slovenskem primeru to ne drži popolnoma. Po našem mnenju je namreč razlog v visokem deležu majhnih podjetij v stečaju v samem dejstvu, da je pri manjših podjetjih bistveno manj manevrskega prostora za prestrukturiranje poslovanja ter uspešno poslovanje v prihodnosti, kot pri večjih. Prav tako upniki (banke) pri posameznem manjšem dolžniku utrpijo nižjo absolutno izgubo kot pri večjem in zaradi tega ne želijo tvegati in čakati nekaj let na poplačilo manjšega dela terjatev.

Izdal: COFACE SLOVENIJA d.o.o.

Datum: 1.6.2015

Pripravili:

Marko PETOVAR ■ Kristina LENDERO ■ Damjan PLANINŠIČ ■ Tone JUGOVEC ■

Ta publikacija predstavlja mnenje družbe Coface Slovenija d.o.o. na dan priprave publikacije glede na zbrane razpoložljive podatke in je lahko spremenjena kadarkoli. Podatki, analize in mnenja so zbrani iz različnih virov, ki so smatrani kot verodostojni, kljub temu Coface Slovenija d.o.o. ne jamči za točnost ali celovitost podatkov v tem dokumentu. Podatki, analize in mnenja so informativne narave in jih je potrebno upoštevati hkrati z drugimi informacijami, ki so bralcu na voljo. Družba Coface Slovenija d.o.o. ni odgovorna za kakršnokoli škodo, ki bi nastala bralcu zaradi uporabe podatkov, analiz in mnenj vsebovanih v tej publikaciji. Ta dokument in podatki, ki so vsebovani v njem, so v izključni lasti družbe Coface Slovenija d.o.o. ali njenih povezanih družb. Bralcu je dovoljeno kopirati vsebino zgolj za osebno uporabo in z navajanjem virov. Podatkov ni dovoljeno spreminjati na kakršenkoli način. Podatkov ni dovoljeno uporabljati, izvažati ali reproducirati za javne ali gospodarske namene brez predhodne odobritve družbe Coface Slovenija d.o.o.

Coface Slovenija d.o.o., Slovenčeva 22, 1000 Ljubljana

Kontakt: Marko Petovar, marko.petovar@coface.com

©Coface Slovenija d.o.o.

Skupina COFACE je vodilni ponudnik storitev zavarovanja terjatev, rešitev s področja poslovnih informacij (bonitetnih ocen podjetij) ter izterjave dolgov v Srednji Evropi. Podjetje je prisotno v 98 državah. Portfelj skrbnega spremljanja podjetij (monitoringa) zajema 65 milijonov podjetij po vsem svetu. Podjetje nudi rešitve za zaščito pred tveganjem neplačil kupcev, podjetjem pomaga z ocenjevanjem potencialnih partnerjev in pospešuje denarni tok s profesionalnimi storitvami izvensodne izterjave dolgov. Podjetje COFACE SLOVENIJA d.o.o. je del Skupine COFACE, ki zaposluje 4.400 ljudi po vsem svetu, njeni začetki pa segajo v leto 1946.